

Дум пра раскрыванне беларускіх
нацыяналістаў.

ДАЎГІ СВАЕ ПАВІННЫ АПЛАЧЫВАЦЬ ДАЎЖНІКІ БЕЛАРУСІ

Калі я глянуў на загаловак адказа на пытанні карэспандэнта "Звязды" старшыні Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па нацыянальнай палітыцы і міжнацыянальных адносінах Міхаіла Александравіча Слямнёва: "Дзяржава павінна аплачваць свае даўгі"/Газ." Звязда", 6 студзеня 1993 г./ дык падумаў, што напэўна рэч ідзе пра даўгі дзяржавы грамадзянам па ашчадных укладах, якія у сувязі з інфляцыяй, зусім абясцэніліся. Аказваецца, рэч ідзе аб больш цэнным: аб міжнацыянальных адносінах у Беларусі і лёсе беларускай нацыі.

Калі рэч ідзе аб дзяржаве, якая павінна аплачваць свае даўгі, то трэба канкрэтна указаць якая дзяржава, каму і што, які доўг, павінна аплачваць?

Я зразумеў так, што нейкая беларуская дзяржава не аплаціла на працягу свайго гістарычнага існавання камусці із суседзяў доўг. Гэта маглі быць Вялікае княства Літоўскае, Беларуская Народная Рэспубліка, БССР ці Рэспубліка Беларусь. А можа названыя вышэй беларускія дзяржавы не аплаціла свае "даўгі" нацыянальным меншасцям, якія паявіліся на этнічнай беларускай тэрыторыі?

М. А. Слямнёў добра ведае, што у "беларусаў" узялі у "доўг" і хто узяў, а тым, хто не ведае напамню толькі некаторыя гістарычныя факты.

У 1569 годзе Польшча аддаўшыла у ВКЛ падляшша /цяперашняя Беластоцчына/. Маскоўшчына/Расія/, пачынаючы з 1499 года, 150 гадоў з невялікімі перапынкамі вяла цяжкія войны супраць ВКЛ і зруйнавала Беларусь хужэй, чым татары зруйнавалі яе край. У вайне Маскоўшчыны і Швэцыі з Рэчы Паспалітай/1654-1667/ на пелову скарацілася насельніцтва Беларусі. У вайне Расіі за Ліванію/1700-1721 гг/ Беларусь ужо была даведзена да страшэннага спусташэння. У расійскай няволі Беларусь была даведзена да глыбокага занепаду. У 1863 годзе ўспыхнула паўстанне супраць расійскіх акупантаў і каланізатараў пад кіраўніцтвам на Бел

рус 25-гадовага Кастуся Каліноўскага. Паўстанне было падаўлена пры-
сланым із Масквы у чэрвені 1863 годзе губернатарам Мураўевым, прозва-
ным - вешацелем. Павешан быў і Кастузь Каліноўскі. У руках бальшавікоў
Беларусь стала аб'ектам разных палітычных камбінацый і спекуляцый, яе
тэрыторыя не раз перыкраівалася. 18 снежня 1917 года быў склікан Усе-
беларускі Кангрэс у Мінску, але бальшэвікі, убачыўшы што на Кангрэсе
перамагаюць незалежніцкія ідэі, разганалі яго з дапамогай збройнай
сілы. На сваім паседжанні 24 і 25 сакавіка 1918 года Рада Кангрэсу
абвясціла Беларускаю Народную рэспубліку вельмі дэмакратычную па сва-
яму характару, але ні Бальшэвіцкія, ні польскія, ні нямецкія каланіза-
тары і захопнікі не былі заінтарэсаваны у ей. У супрацьвагу БНР, 1-м
з'ездам КП/б/ Беларусі была абвешчана Беларуская Савецкая Сацыяліс-
тычная Рэспубліка. Згодна з Брэсцкім Мірным дагаворам, большасць бела-
рускай тэрыторыі, акупаванай немцамі, бальшэвікі аддавалі Германіі. У
студзені-лютым 1919 года абвешчаная бальшэвікамі БССР, імі жа была і
ліквідавана: яе усходнія тэрыторыі - Віцебшчына, Магілёўшчына, Гомель-
шчына, Смаленшчына апынуліся у складзе РСФСР. Пасля падпісання з Польшчай
Рыжскага мірнага дагавора у 1921 г., Польшчы адышла тэрыторыя у
108 тыс. квадратных кіламетраў з насельніцтвам звыш 4 мільёнаў чалавек.
Акрамя таго, Латвіі былі аддадзены Рэжыцкі, Люцынскі і Дзвінскі паве-
ты. У 1924 годзе Беларусі была вернута Віцебшчына але без Вяліжскага
Себежскага і Невельскага паветаў, у якіх 70-80% насельніцтва беларусы
і не глядзячы на тое, што само насельніцтва хадатайнічала аб уключэн-
ні у склад БССР. У 1926 годзе Беларусі вернуты часці быўшых Магілёў-
скай і Гомельскай губерняў, але Клінцоўскі, Новазыбкаўскі і Старадуб-
скі уезды перадааны Расеі, яна забрала сабе і беларускую Смаленшчыну.
За часы войнаў французка-Расейскай, 1-й сусветнай і грамадзянскай
у Расеі, Беларусь страціла трэць свайго насельніцтва. У 1939 годзе урад
СССР без згоды з урадам БССР аддаў Літве большую частку Віленскага
ваяводства з беларускім горадам Вільняй. Некалькі паўднёвых воласцей
скага ваяводства былі перадааны Украіне. Пасля захопу Савецкім Саю-

зам Літоўскай рэспублікі у 1940 годзе, радзі успакаення літоўцаў, Літве, без згоды беларускага урада, без рэферэндума, дадаткова былі аддадзены беларускія землі: Свянцянскі і Гайдучышкаўскі раёны, частка Ашмянскага, Астравецкага, Свірэжа і Пастаўскага раёнаў.

У другую сусветную вайну, калі немцы акупавалі летам 1941 года Беларусь, яны нашу Краіну ужо раздзялілі па-свойму.

Пасля вайны, паводле пагаднення паміж урадамі СССР і Польшчы 16 жніўня 1945 года апошняй, без згоды урага БССР, аддалі 17 беларускіх раёнаў Беластоцкай вобласці і 3 раёны Брэсцкай вобласці, ня гледзячы на тое, што па канстытуцыі рэспублікі, тэрыторыя яе не магла мяняцца без згоды яе урада. Тут таксама абшліся без рэферэндума.

У Другую сусветную вайну/Вялікую Айчынную/загінула больш як чверць насельніцтва Беларусі. А у мірны час пасля Кастрычніцкага захопа балшэвікамі ўлады за ўсе гады іх панавання, асабліва ў 30-х гадах было знішчана і вывезена ў канцлагеры і ссылкі каля мільёна грамадзян Беларусі.

Хто толькі не нажываўся за счёт беларускіх земляў, пота і крыві нашага народа. Беларусь зведала некалькі хваляў няпрошанай польскай і расейскай каланізацыі. Добрую душу беларуса адчувалі гнаныя адсюль людзі: яўрэі, цыганы, татары, армяне, азербайджанцы і знаходзілі тут прытулак і спасенне ад праследвання і голада.

Польшча старалася апалічыць беларусаў, а Расія - русіфікаваць. У 1697 годзе польскім соймам была прынята пастанова, паводле якой у Вялікім княстве Літоўскім забаранялася ужываць беларускую мову ў справаводстве судоў і іншых устаноў. Расійскім урадам у 1820 годзе быў зачынены універсітэт у Полацку, а ў 1832 годзе - у Вільні. У 1840 годзе было забаронена карыстацца ў судах Літоўскім Статутам, напісаным на беларускай мове. У 1867 годзе расійская ўлада забараніла усякі друк на беларускай мове. У 1933 годзе была праведзена "рэформа" беларускага правапісу і граматыкі - з мэтай наблізіць беларускую літэра-

Польшчай, у 1920 годзе было 500 беларускіх школ, а ўжо ў 1925 годзе не засталася ніводнай. Былі зачынены беларускія настаўніцкія семінары. У 30-х гадах фізічна была знішчана беларуская інтэлігенцыя, асабліва пісьменнікі і дзеячы беларускай культуры. Толька за адзін дзень 29 кастрычніка 1937 года былі расстрэлены восем выдатных маладых беларускіх паэтаў: А. Дудар, М. Чарот, М. Зарэцкі, П. Галавач, А. Вольны, В. Каваль, В. Сташаўскі, В. Маркаў. Такой азіятычцы яшчэ не знаў ні адзін народ свету. У пасляваенныя гады, асабліва ў перыяд брэжнеўшчыны, масава зачыняліся беларускія школы, без раферэндумаў, згоды бацькоў і дзяцей праводзілася татальная русіфікацыя нацыі.

Каланізатары і бальшэвіцкія фашысты заўсёды жорстка распраўляліся з беларусамі, бароўшчыся за свабоду і незалежнасць сваёй Радзімы; у часы брэжнеўшчыны — і з дапамогай псіхушак, да чаго не дадумаўся нават Сталін. Гэта я і сам магу засведчыць.

Цяпер мне ідзе 66-ы год. Мне, беларусу, было цяжка глядзець на лёс свайго паддантанага народа, у якога нават у роднай сталіцы Мінску не засталася ніводнай беларускай школы.

У 1979-1982 гадах у сваіх лістах у ЦК КПСС, КПВ, газету "Правда" я раскрытыкаваў становішча з "інтэрнацыяналізмам" і роднай мовай у Беларусі, "развіты сацыялізм", афганскую авантуру. Мне было ясна, што палітыка КПСС вядзе да краху. Уся мая крытыка аказалася ў мінскім абласным КДБ, куды мяне і забралі. У маіх "Сустрэчных закліках да ЦК КПСС" былі і такія: 1/Няхай у Беларусі не зачыняюцца беларускія школы. 2/Няхай у спецыяльных навучальных установах навучанне вядзецца на роднай беларускай мове. 3/У БССР дзяржаўнай мовай павінна быць родная беларуская мова. 4/Няхай жыве салідарнасць паміж беларусамі свету! 5/Мы беларусы з брацкаю Руссю разам шукалі к шчасю дарог... і не знайшлі. 6/Расія прычыніла Беларусі больш гора і няшчасця, чым татары прычынілі Расіі. 7/Расея і бальшэвікі атнялі ў беларусаў і раздалі сваім хаўруснікам адну трэць беларускай этнічнай тэрыторыі. 8/Няхай Расія верніць нам усё награвленае ў беларусамі. 9/Саюз нерушымы рэспублік свабодных сплаліла на векі вялікая

Русь...большавіцкімі штыкамі,вечнага нічога няма.10/Краіну давалі да таго,што зямлю скоро некаму будзе пахаць і даваць.11/Сколька можна пахаць соткі саматужна і за самагонку.12/Без прыватнай уласнасці на зямлю "передовое социалистическое сельское хозяйство" ніколі не падняць.13/Запушчаннасць расійскага нечэрназем'я - вынік адсутнасці прыватнай уласнасці на зямлю.14/"Харчовая праграма"1981г. правалілася,як і папярэднія.15/Не ваюй з тым у каго купляеш хлеб.16/Няхай узноў напоўняцца галасамі дзецей і моладзі нашы вёскі!17. У нас разгортваюцца польскія падзеі канца 70-х і пачатку 80-х гадоў.18/Адновім нашы гістарычныя помнікі і святыні,чалавечую мараль,гожасць,сумленнасць.19/Няхай жывуць гуманізм і міласэрнасць.20/Капіталісты - "дурні",а камуністы - "разумныя".21/У краіне,гдзе мядамі пахлі грэчкі,цяпер яе у магазінах не знойдзеш і са свечкай.22/Няхай будзе вырашана жыллевая праблема без абяцанак.23/Далоў мілітарызацыю Краіны.24/свабоду везням,сумлення і барадзьбітам за правы чалавека!25/Рабочы клас Савецкага Саюза,барыся за свае правы,а не за інтарэсы КПСС.26/Пралетарыі усіх краін яднайцеся супраць пагубнай палітыкі КПСС! 27/Няхай не будзе трэцей міравой і новай грамадзянскай вайны. 28/Няхай беларуская зямля не знаіць больш войнаў!

Аб тым,што далей было,я ўжо коратка раскажаў у "Народнай Газете" № 205-208,24 кастрычніка 1992г.Тут я успоміў толькі пра некаторыя "цаўгі",якія"павінна аплачываць дзяржава" па Міхаілу Александравічу Слямневу,а якая дзяржава і каму аплачываць,і з прыведзеных вышэй гістарычных фактаў,па-мойму,ясна.

Якой жа быць беларускай дзяржаве:беларускай нацыянальнай ці пазаэтнічнай? У гэтым пытанні Міхаіл Александравіч стаіць на другой пазіцыі.Ён лічыць,што мы павінны зыходзіць з таго,што Беларусь з'яўляецца многанацыянальнай дзяржавай і беларусы у сваім уласным доме маюць толькі права утварыць свае таварыства,як і нацыянальныя меншасці.Ён за так называемы "Амерыканскі варыянт" беларускай дзяржавы.

Старшыня Камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь добра

ведае, што цяпер няма у вусці свеце дзяржаў з аднанацыянальным насельніцтвам, толькі карэнным. Інакш кажучы, цяпер усе дзяржавы свету многанацыянальныя, але сталі яны такімі па-разнаму. Напрыклад, Злучаныя штаты Амерыкі сталі многанацыянальнымі ў выніку каланізацыі краіны народамі ўсяго свету, што, як вядома, суправаджалася вынішчэннем карэнных жыхароў - індзейцаў, і ў выніку завоза рабоў із Афрыкі. Але і ў гэтай сусветнай многанацыянальнай дзяржаве галоўныя кіруючыя пасады займаюць пераважна прадстаўнікі самай большай этнічнай групы - англасаксонскай, а дзяржаўнай мовай яўляецца толькі адна-англійская мова. Такія многанацыянальныя дзяржавы, як Швейцарыя, Бельгія ўтвораны этнасамі пражываўшымі і пражываючымі на сваёй этнічнай тэрыторыі, яны на-роўных і кіруюць сваімі дзяржавамі; тут адпаведная колькасць і дзяржаўных моў: у Бельгіі-валонская і французкая, у Швейцарыі - нямецкая, французкая і італьянская, чаго няма, напрыклад, у нашых добрых суседзяў, якім дасталася на добраму куску беларускай этнічнай тэрыторыі з беларускім насельніцтвам. А вот нямецкая дзяржава стала многанацыянальнай прыблізна так, як і Беларусь: у выніку асеўшых тут людзей другіх нацыянальнасцей пад час войнаў, прытока працоўнай сілы із разных краін, каланізацыі суседзямі. Такая узаіменная каланізацыя ўразных частках света даволі распаўсюджана, асабліва ў Азіі і Еўропе, а цяпер яна стала сусветнай. Тым ня менш, ні адна карэнная нацыя, пражываючая на сваёй гістарычнай этнічнай тэрыторыі не ператварыла сваё нацыянальнае дзяржавы ў надэтнічныя, нават тыя, гдзе прыбуўшая із другіх краін насельніцтва перавышае карэннае/ Саудаўская Аравія/. Спробы зрабіць нацыянальнае дзяржавы надэтнічнымі, стварыць на этнічнай тэрыторыі карэнай нацыі аўтаноміі нацыянальных меншасцяў, перасяленцаў заканчываліся і заканчываюцца межанацыянальнымі канфліктамі. Нельга штучна із многіх нацый зрабіць адну новую нацыю - савецкую, расійскую, беларускую ці якую-небудзь другую. Такім чынам, у Беларусі можа быць толькі нацыянальная беларуская дзяржава такога

Фінляндыя, Балгарыя, Грэцыя і г.д.

Па М. А. Слямневу "У прынцыпе нацыянальнасць чалавека павінна быць яго асабістай справай". У адпаведнасці з міжнароднымі законамі, прынятымі ААН, а правах чалавека, кожны, пры жадаванні можа змяніць места жыхарства і адпаведна грамадзянства, але не нацыянальнасць. Адвольнае, штучнае змяненне нацыянальнасці, асабліва масавая, можа прывесці к міжнацыянальным, а падчас і к міжнародным канфліктам, так як гэта звязана са змяненнем граніц і навогул адарвання тэрыторыі. Акрамя таго, гэта можа прывесці к перанаселеннасці асобных краін па эканамічным прычынах. Таму пытанне з устанавленнем нацыянальнасці павінна вырашацца не адвольна, не па асабістаму жадаанню кожнага апытваючага, а па яго запраўднаму паходжанню. Ёсць і аб'ектыўныя адзнакі людзей розных нацыянальнасцяў і уласнага жадаання мала, каб цябе прызналі чалавекам той нацыянальнасці, якой ты хочаш быць.

Па М. А. Слямневу, "...мы сталі сведкамі двух паралельных працэсаў: нацыянальнага адраджэння - беларускага і малых нацыянальных груп: рускай, польскай, украінскай, яўрэйскай, літоўскай..." Тут ніяк нельга сраўніваць адраджэнне беларускай нацыі, якая яўляецца карэннай/аўтахтоннай/ і больш нігдзе не мае сваёй дзяржавы, і нацыянальных меншасцяў, у якіх ёсць свае развітыя нацыянальныя дзяржавы. Ну, а рускай нацыянальнай меншасці у Беларусі ня трэба ніякага адраджэння. Многія прадстаўнікі рускай нацыянальнай меншасці - гэта тыя, ці нашыя часткі тых, хто спецыяльна прыбыў у Беларусь, альбо прыслан быў дзеля русіфікацыі края. Гэтыя людзі і цяпер вельмі актыўна займаюцца у суверэннай Беларусі русіфікацыяй, пачынаючы ад урада і канчаючы дзіцячымі садзікамі, а яе даўно пара б было спыніць. Таму гаварыць, што у Беларусі пры таталітарным рэжыме усе пацярпелі "у аднолькавай кляккавай ступені", як гэта твэрдыць М. А. Слямнеў, не адпавядае запраўднасці. Больш за усіх пацярпелі мы беларусы ды і цяпер яшчэ церпім, для нацыянальнага адраджэння якіх Камісія Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па нацыянальнай палітыцы і міжнацыянальных адно-

сінах пад кіраўніцтвам М. А. Слямнева практычна амаль нічога не зроблена. Законы і настановы у той ці іншай ступені накіраваныя на адраджэнне беларускай нацыі высокамерна і шовіністычна ігнарыруюцца, і сабатуюцца і ніхто за гэта не нясе адказнасці. Цяжкае становішча з беларускімі сродкамі масавай інфармацыі, кніжкі і магазіны завалены рускамоўнай прадукцыяй, нягледзячы на дэфіцыт паперы. Па-ранейшаму, у садках і школах русіфікуюцца дзеткі - будучае нацыі. Вясконца вядуцца атакі на дзяржаўнасць беларускай мовы, каб другой дзяржаўнай мовай у Рэспубліцы Беларусь зрабіць мову каланізатараў - рускую мову, чаго няма ні у адной нацыянальнай і славянскай краіне, што у канцы-канцоў накіравана на ліквідацыю беларускай нацыі і дзяржавы. Культурная наша спадчына у заняпадку. Што маглі чужыніцы разрабаваць, забралі сабе, а астатняе іх не інтэрасуе. Рускамоўны друк і тэлебачанне адкрыта вядуць антыбеларускую прапаганду. У суверэннай Рэспубліцы Беларусь безнаказана дзейнічаюць такія адвезныя арганізацыі як "Славянскі сабор", "Белая Русь" і іншыя, дзейнасць якіх носіць адкрыта шавіністычны характар і шкодзіць беларускаму народу. Звычайна, пасля таго, як калонія здабывае сваю незалежнасць, старая адміністрацыя ад улады адхіляецца. У Беларусі ж, быўшай бальшэвіцка-расійскай калонія, яна як займала дзяржаўныя пасады так і займае. Дзейнасць яе накіравана на падтрымку старых структур і спрыяе імперскім амбіцыям суседняй дзяржавы. Рэспубліцы Беларусь неабходзен новы дзяржаўны апарат з улікам міжнародных нормаў прававой, дэмакратычнай і нацыянальнай дзяржавы, а для гэтага неабходна як мага хутчэй правесці рэферэндум за роспуск ВС і новыя выбары. Такая воля беларускага народа і ей нельга ігнарыраваць.

Жыве Беларусь

Іван Мірончык
прафесар

МІНСК 12.93 г. МІНСК

С. Гудзенка
Адреса: вул. Св. Духа № 17 93г.